

*Ma R. Ewingi
hindamata
N. Ewingi
E. u. k.
23.07.42.*

Diplomitöö
370492

E. V.

TARTU ÜLIKOOLA
DIPLOMATUSEKONN

Endel Evert

Matr.nr.13552

23. juunil 1942
122,
TARTU

ERASÜDISTATU
KEHTIVAS
KRIMINAALPROTSESSIS

Diplomitöö

*Diplomitööna arvestatud.
R. Ewingi
06.07.42.*

1A 2566

Tartu 1942

Lõpetanud 9 juulil 1942. a.
õigusteaduskonna.

Erastüdistatu kehtivas
kriminaalprotsessis

O s u n d a t u d t e o s e d j a
s ü m b o l i d .

P o z n o ŝ e v, S. V., Elementarnõi učechnik russ-
kago ugolovnago protsessa, Moskva 1913.

R ä ä g o, R., Kriminaalprotsessi õpperaamat, Tar-
tu 1937.

KKS - Kriminaalkohtupidamise seadustik (K.Matto,
Tallinn 1939).

KrS - Kriminaalseadustik (K.Saarmann ja K.Matto,
Tallinn 1937).

PS - Eesti Vabariigi Põhiseadus, 1937.

RT - Riigi Teataja 1934.

S i s u k o r d.

	Lk.
SISSEJUHATUS.....	6
§ 1. Kriminaalprotsessi mõiste ja ajaloo- line areng.....	6
1. Mõiste.....	6
2. Ajalooline areng.....	7
I KRIMINAALKOHUS ERASÜÜDISTUSASJUS.....	10
§ 2. Kriminaalkohtu raking ja pädevus.....	10
1. Raking.....	10
2. Pädevus.....	11
§ 3. Erasüüdistuskorras süüdistatu.....	15
1. Erasüüdistuskorra mõiste.....	15
2. Erasüüdistatu mõiste.....	17
3. Kriminaaljälitamise algatamine...	20
II ERASÜÜDISTATU ÕIGUSLIKUD TAOTLUSED KRIMI- NAALKOHTULIKUL JÄLITAMISEL.....	23
§ 4. Taotlused eeluurimisel.....	23
1. Menetluse käik.....	23
2. Vastutusele võtmine.....	27
3. Kaebused.....	29
§ 5. Taotlused ringkonnakohtu menetluses..	31
1. Menetluse ettevalmistamine.....	31
2. Taotlusi kohtu suhtes.....	39
3. Taotlusi süüdistaja suhtes.....	40
4. Taotlusi menetluskorras.....	43
§ 6. Taotlused jaoskonnakohtu menetluses..	52
1. Taotlused asja algatamisel.....	52
2. Taotlused lõppmenetlusel.....	54

	Lk.
III KAEBUSTE ESITAMISE ÕIGUS.....	56
§ 7. Edasikaebuste esitamise õigus.....	56
1. Edasikaebus ringkonnakohtu otsu- se peale.....	56
2. Edasikaebus jaoskonnakohtu otsu- se peale.....	61
3. Erikaebused.....	65
§ 8. Teisi võimalusi asja uuesti läbivaatamiseks.....	67
1. Kaja tagaseljaotsuse peale.....	67
2. Kriminaal-asjade uuendamine.....	69

SISSEJUHATUS.

§ 1. Kriminaalprotsessi mõiste ja ajalooline areng.

1. Mõiste.

Kriminaalõiguse all mõistame õigust, mille allikaks on kriminaalseadused. Kriminaalseaduse aineks on süütegu ja selle õiguslik tagajärg - karistus. Kusjuures süütegu on kriminaalseadusega keelatud tegu.

Kriminaalõigus jaguneb materiaalseks ja formaalseks kriminaalõiguseks, s.o. kriminaalprotsessiõiguseks. Positiivse kriminaalprotsessiõiguse allikaks on Kriminaalkohtupidamise seadustik, s.o. juriidiline normistik, mis korraldab kriminaalseadustiku normide rakendamist üksikjuhtudel.¹⁾ Ta käsitleb süüteo sooritanud isiku jälitamist toimetavate isikute ja asutiste pädevust ning nen-

1) Vt. S. V. Poznõšev, Elementarnõi učebnik ruskago ugolovnago protsessi, Moskva 1913, lk. 1.

de teotsemiskorda, alates süüteo avastamisest ja lõpetades kohtuotsuse täitmisele pööramisega. Ainult selle seadustikuga määratud korras vastutusele võetud isikuid on lubatud kriminaalkohtulikult jälitada ²⁾.

2. Ajalooline areng.

Kriminaalprotsess iseseisva õigusharuna eksesteerib vaid möödunud sajandist alates. Kuni selle ajani esines ta koos kriminaalõigusega ³⁾.

Primitiivühiskonnas tuntud kriminaalõigus, kui niisugune, on täiesti eraiseloomuga. Karistus omaabi kujul arenes tihti veri-kättemaksuks, mida sooritas süüteoost kannatanu ise või tema lähemad sugulased. Tavaliselt toimus karistamine taliooni printsiibil: "silm silma ja hammas hamba vastu".

Kriminaalõiguse arenemisega avalikõiguseks, areneb ka kriminaalprotsess. Ajaloo kestel võime

2) KKS § 1.

3) S. V. Poznõšev, op.cit., lk.2.

eraldada kolme tüübilist kriminaalprotsessi: võist-
kondlik -, inkvisitsiooni- ja segaprotsessi⁴⁾.

Kaasajal laiemalt levinud segaprotsess on võistkondliku ja inkvisitsiooni protsessi ühenduse tulemus. Ta sai alguse möödunud sajandil prantsuse kriminaalprotsessi koodeksi ilmumisega. Ka meil kehtiv kriminaalprotsess kuulub segaprotsessi tüü-⁵⁾pi. Ta pärineb meil varem kehtinud ex-Vene kriminaalprotsessist.

Kohtu- ja siseministri määrusega 1930.a. moodustatud Kriminaalkohtupidamise seadustiku eelnõu koostamise komisjon eestistas kehtiva kriminaalkohtupidamise seadustiku ja tegi selles vajalikke täiendusi ja parandusi. Ta lõpetas töö 1932.a. Selle töö tulemusena pandi Kriminaalkohtupidamise seadustiku maksmapanemise seadusega⁶⁾ uus kriminaalprotsess kehtima 1. veebruarist 1935.

4) S. Poznõšev, op.cit., § 15 - 18.- R.Räägo, Kriminaalprotsessi õpperaamat, Tartu 1937, lk. 17 jj.

5) Vt. R.Räägo, op.cit., lk. 23.

6) RT 1934, 94.

Kehtiva kriminaalprotsessi menetlus rajaneb järgmistel segaprotsessi põhimõtetel: ametlikkus, võistkondlikkus, legaalsus, materiaalse tõe leidmine, avalikkus, suulisus, vahenditus ⁷⁾ .

Ametlikkuse põhimõtte kohaselt on ainult riigil õigus ja kohus oma organite kaudu süüteguisid jälitada. Kehtiv kriminaalprotsess teeb siin teatud arvu erandeid. Ta jagab jälitamise korra jär- gi süüteod: a) ametliksüüdistuse, b) erasüüdistu- se ja era-ametliksüüdistuse korras jälitatavad ⁸⁾ süüteod .

Järgnev ainekäsitus piirdub ainult kriminaal- protsessi selle osa kirjeldamisega, mis puudutab erasüüdistuskorras süüdistatu kriminaalkohtulikku jälitamist.

7) Vrd. R. Räägo, op.cit., lk. 44.

8) KKS § 3 - 7.

I KRIMINAALKOHUS ERASÜÜDISTUSASJUS.

§ 2. Kriminaalkohtu raking ja pädevus.

1. Raking.

Põhiseaduse järgi teostavad Eestis õiguse-⁹⁾mõistmist omas tegevuses rippumatud kohtud .Kriminaalkohtumõistmist teostavad üld-, eri- ja erandkohtud.

Eräsüüdistuskorras jälitatavad süüteod alluvad üldkohtutele. Üldkohtute rakingu moodustavad jaoskonna- ja ringkonnakohtud, Kohtukoda ning Riigikohus. Õigusemõistmist teostab jaoskonnakohtus üksikkohtunik, teistes kohtutes - kohtunikkude kolleegium.

Oma funktsioonilt jagunevad kohtud ettevalmistajateks ja otsustajateks kohtuteks. Esimesed toimetavad eeluurimist, kontrollivad seda ja an-¹⁰⁾navad asja kohtu kätte. . Otsustajad kohtud aru-

9) PS § 68.
10) KKS § 271, 288, 321, 913.

tavad asja kas sisuliselt või osalt sisuliselt ja osalt vormiliselt ja teevad vastava otsuse.

Vastastikuse suhtumise järgi jagunevad kohtud esimese -, teise - ja kolmanda astme kohtuteks. Reeg- li kohaselt on kriminaalasja arutamine võimalik kolmes astmes. Esimese astme määrab süüteo raskus ja menetluse keerulisus ning süüdistatu isik. Jaos- konna kohtu teiseks astmeks - apellatsiooniasmeks on ringkonnakohtus, kolmandaks astmeks - kassatsi- ooniasmeks on Riigikohtu kriminaalosalakond. Ring- konna kohtu teiseks astmeks on Kohtukoda ja kol- mandaks astmeks Riigikohtu kriminaalosalakond. Tea- tud süütegudes teeb KKS siin erandid ¹¹⁾.

2. Pädevus.

Kriminaalkohtu pädevuse all mõistetakse koh- tu õigust ja kohust teatavaid süüteoasju lahendada. Pädevuse määrab kindlaks seadus. Konkreetse süü- teo kohtuallumuse kindlakstegemisel tuleb selgi- tada süüteo asjalluvust ja kohtalluvust.

11) Vt. ibid., § 29, 30, 809, 864, 916.

A s i a l l u v u s tähendab teatavate süütegude allumist teatavale kohtuliigile.

Erasüüdistuskorras jälitavatavate süütegudest alluvad jaoskonnakohtule järgmised kriminaalseadustikus loendatud süüteod:

1) valeteadete avaldamine omavalitsuse, kulturomavalitsuse ja kutseesinduskoja kandidaatide kohta valimisperioodis (§ 99);

2) elatise mitteandmine oma emale, seaduslikule isale või alaealisele lapsele, kui selleks pole takistusi (§ 391);

3) kerge kehavigastuse ettevaatamatu tekitamine (§ 437 esimene lõige p.2);

4) keha puutumatus rikkumine (§438);

5) lihtne ähvardus (§ 473 esimene lõige);

6) võõrast ruumist mittelahkumine ja kodurahurikkumine (§ 474);

7) kiimaline tegu kuusteistkümmend aastat vanaks saanud naisisiku kallal ta nõusolekuta (§477);

8) isiklik haavamine (§ 494);

9) laevajuhi isiklik haavamine (§495 teine l.);

- 10) isiklik haavamine trükitootes, kirjas või kujutuses (§496);
- 11) laimamine (§ 498);
- 12) laevajuhi laimamine (§ 499 teine lõige);
- 13) laimamine trükitootes, kirjas või kujutuses (§ 500);
- 14) krediidi ja isikliste võimete vastu usalduse halvamine (§ 506);
- 15) usutunde haavamine (§ 507);
- 16) mitmesuguste saladuste avaldamine (§ 508-512);
- 17) võõra varanduse rikkumine (§ 514);
- 18) võõra viljade, kalapüügi-abinõude, elutsemata hoone ja laeva rikkumine (§ 516 esimene lõige pp.3 ja 4, 517 esimene lõige p. 7);
- 19) lihtne võõra varanduse rikkumine süütamisega, plahvatusega või uputusega (§ 528 esim.1.)
- 20) omavoliline kala- ja muu püük võõrastes vetes ja maal (§ 586);
- 21) omavoliline marja-, seene- jne. korjamine võõral maal (§ 595);
- 22) omavoliline liiklemine võõral maal (§596).

Pääle eelnimetatud süütegude alluvad jaoskonna kohtule Kriminaalseadustikus ettenähtud juhtudel omastamine, riisumine, vargus, kelmus jne. (§§ 539; 540 l., 3., ja 4.lõige; 548; 552 l.lõige; 553; 557 l., 3. ja 4. lõige; 558; 559 l.lõige p.1 ja seoses sellega 3.lõikes; ja 562), kui need on korda saadetud abikaasade või ülenevate ja alanevate sugulaste vahel, ja ka seadusliku isa, ema või muu üleneva sugulase ähvardamise, nende teotamise ja nende kallal vägivalla tarvitamise ja neile kergete kehavigastuste tekitamise puhul.

Kõik teised erasüüdistuskorras ettenähtud süüteod (KrS § 583 - 585 ja abikaasade ning varemmainitud sugulaste vahelistest süütegudest KrS §§ 549 p.2., 550, 551, 552 teine lõige, 554, 561 ja 563)¹²⁾ alluvad ringkonnakohtule .

K o h t a l l u v u s tähendab ruumilist kriminaalasja allutamist konkreetsele kohtule sama-

12) Vrd. ib., § 5, 27, 28. - Vt. ka § 31 - 35.

liigiliste kohtute hulgast. Üldreeglina arutatakse süütegu kohtus, kellele allub see koht, kus süütegu on korda saadetud, väljaarvatud seaduses otse-¹³⁾selt loendatud erandid .

§ 3. Erasüüdistuskorras süüdistatu.

1. Erasüüdistuskorra mõiste.

Kehtiv kriminaalprotsess mõistab erasüüdistuskorra all süüdistuskorda, mis erineb ametlikust süüdistuskorrast selle poolest, et ta õõnestab tugevasti ametlikkuse põhimõtet, kuna ta riigivõimu kõrvaldades annab süütegude jälitamise algatamise ja kohtus süüdistamise õiguse ainuüksi süüteoost kannatanule, ta seaduslikule esindajale või nende selleks volitatud volinikule. Samadel isikutel on õigus neid asju kuni kohtuotsuse seadusjõusse as-¹⁴⁾tumiseni leppimise teel lõpetada . Ametlik süüdistuskord ei tunne poolte omavahelise leppimise

13) Vt. ib., § 36 - 41.

14) Ib., § 5, 6.

7

teel asja lõpetamist.

Lähenedes rohkem võistkondliku protsessi tüübile, erasüüdistuskorras jälitatavais süütegudes ei tingi lõppmenetlusel süüdistaja ühekülgne loobumine süüdistamisest jälitamise lõpetamist, vaid see võib toimuda ainult süüdistatu nõusolekul -
15)
leppimise teel .

Erasüüdistuskorras valitseb teataval kujul formaalsus. Kui kohtulik uurimisel peaks avastuma asjaolu, mille järgi süüdistatut tuleks jälitada teise süüteo koosseisu järgi, kui see, mis ettenähtud süüdistaja kaebuses, siis tuleb kohtul piirduda ikkagi ainult kaebuses esitatud kuriteo koosseisu selgitamisega. Samal ajal võib kannatanu nõuda süüteo kindlakstegemiseks kõiki protsessi käigus esinevaid formaalsusi.

Süüdistatu poolel maksab aga täielik materiaalse tõe selgitamise põhimõte. Avalikkuse ja legaalsuse põhimõtted on siin rohkem piiratud,

15) Ib., § 17 p. 3.

kui ametliksüüdistuskorras jälitavatavate süütegu-
de puhul.

2. Erasüüdistatu mõiste.

Süüdistatu all mõistame isikut, kelle vastu on sihitud kriminaaljälitamine. Erasüüdistatu all mõistame aga isikut, keda süüdistatakse erasüüdis-
tuskorras jälititava süüteo sooritamises 16).

Erasüüdistatu esineb kriminaalprotsessis ühe protsessi poolena. Tema vastaspooleks on erasüüdistaja.

Pooli käsitledes tuleb eristada mõisted:

- 1) poolevõime - õigus olla protsessis pooleks ja
- 2) protsessivõime - võime isiklikult protsessis oma õigust taotleda. Neist on oluliselt tähtsam

16) KKS-s esinevate terminite: kahtlustatav, süüdistatav, süüalune, kohtualune ja süütegija - asemel kasutatakse käesolevas töös terminit "süüdistatu" resp. " e r a s ü ü d i s t a t u ". Autori arvates kõik KKS-s tarvitatud terminid on oma mõistelt identsed ja kasutatavad isiku suhtes, keda alles süüdistatakse süüteos. Et KKS-u terminite kasutamine ka protsessi erifaasides tekitab teatud raskusi ja isegi segadust, siis uus termin - süüdistatu - haarab enese alla kogu süüdistamise perjoodi.

poolevõime, kuna ilma selleta pole võimalik poole-
na esinemine ja ainult ühe poolega pole protsess
mõeldav. Kehtivas kriminaalprotsessis omab süüdis-
tatu poolel poolevõimet iga füüsiline isik alates
kaheteistkümnendast eluaastast peale, väljaarvatud
17)
mõned erandid .

Ametliksüüdistuskorras omavad protsessivõimet
täisealised isikud, kuna erasüüdistusasjus on ka
17.- 20. aastastele alaealistele antud protsessi-
18)
võime . Protsessivõime puudumisel teostavad seda
süüdistatu eest tema vanemad, eestkostjad, hoolda-
jad ja nende või kohtu poolt määratud kaitsja.

Süüdistatu eest võib protsessis esineda ka
tema volinik. Voliniku all kriminaalprotsessis mõis-
tame isikut, kes esineb protsessis volituse põhjal.
Ta toimib volitaja eest ja asendab teda. Volinik-
kudena võivad esineda, väljaarvatud Riigikohtus, ka
süüdistatu ülenevad ja alanevad sugulased, abikaa-

17) Vt. KpS § 39 - 41.

18) KKS § 6.

sa, vennad ja õed, kuna volinikkudeks kõigis kohtutes võivad olla vandeadvokaadid, nende abid ja eraadvokaadid, s.t. professionaalsed volinikud .

Volinik kui kaitsja teostab kriminaalprotsessis vormilist süüdistatu kaitset . Kui süüdistatu saab kätte süüdistusakti ärakirja, siis antakse tal ka õigus enesele valida kaitsja, kes peab vastama KKS-s ettenähtud kaitsja nõuetele - valikut kontrollib ettekandja kohtuliige. Süüdistatu võib ka kohut paluda temale kaitsjat määrata .

Seaduse järgi võivad kaitset teostada vandeadvokaadid, nende abid ja eraadvokaadid. Jaoskonna kohtus ja ringkonnakohtu teises astmes on lubatud kaitsjatena esinemine ka süüdistatu ülenevatel ja alanevatel sugulastel, abikaasal, vennal ja õel.

19) KKS § 72, 745.

20) Kaitsja tegevus langeb ühte süüdistatu voliniku tegevusega, kuid erinevus viimasest tuleb ilmsiks kohtu poolt määratud kaitsja puhul, kelle tegevus ei mahu volituse piiridesse.

21) KKS § 351 - 355.

22) Ib., § 350, 745.

3. Kriminaaljälitamise algatamine.

Politsei on küll kohustatud erasüüdistuskorras jälitavatavast süüteost kannatanult vastu võtma kaebusi, kuid ta ei ole õigustatud toimetama juurd-²³⁾lust . Politsei tegevus piirdub ainult kaebuse vastuvõtmise ja alluvuse järgi edasisaatmisega koh-²⁴⁾tu-uurijale või jaoskonnakohtule .

Kriminaaljälitamise alguseks tuleb lugeda mo-²⁵⁾ment, mil erasüüdistaja kaebus ühes kautsjoniga on saabunud kas kohtu-uurjale või jaoskonnakohtuni-
kule. Esitatud kaebuse põhjal kutsub kohtu-uurija pooled välja lepitamiseks. Kui pooled lepivad kok-
ku või kui süüdistaja jääb seadusliku põhjuseta ^{tulemata} ,
siis lõpetab kohtu-uurija asja jäädavalt ²⁶⁾ .

Süüteost kannatanu poolt algatatud kriminaal-

23) Erasüüdistuse asjus võib politsei juurd-
lus osutada asjatuks, kui pooled hiljem kohtuniku
või kohtu-uurija juures ära lepivad. Lepitamise
õigus politseil puudub, sest leppimise korral tu-
leb asi jäädavalt ära lõpetada, missugune õigus on
aga ainult kohtul.

24) KKS § 56.

25) Vt. supra, lk. 15.

26) KKS § 77.

jälitamine peatatakse kannatanu surma korral ja kuulub lõpetamisele enne kohtuotsuse seadusjõusse astumist, kui ühe kuu jooksul pärast süüteost kannatanu surma ei ole ta abikaasa, ta ülenev või alanev sugulane, ta vend või õde kohtule avaldanud soovi süüteost kannatanu asemele astumiseks .²⁷⁾

Kriminaaljälitamist erasüüdistusasjus ei või algatada ja algatatud jälitamine kuulub lõpetamisele:

1) süüdistatu surma korral;

2) Kriminaalseadustiku § 69 punktides 1 ja 2 ettenähtud aegumise tõttu. Aegumiseks arvatakse ajavahemik süüteost sooritamise päevast kuni kriminaaljälitamise alguseni. Aegumine katkeb kriminaalkohtuliku jälitamise algusega;

3) süüdistatu leppimise tõttu kannatanuga. Seaduse järgi on leppimine võimalik kuni kohtuotsuse seadusjõusse astumiseni. Pärast seda on mõeldav karistuse kandmisest vabanemine ainult armu-

27) Ib. § 17.

andmise korras. Leppimine vabastab süüdistatu kriminaalvastutusest; ühtlasi loetakse leppimist ka loobumiseks kahjutasunõudest, kui kannatanu ei ole jätnud endale eriti õigust selle nõude esitamiseks;

4) samas süüteos jõustunud kohtuotsuse kohta ei saa alata õigeksmõistetu ega süüdimõistetu vastu teistkordselt kriminaaljälitamist;

5) süüteos, mille eest ähvardab rahatrahv, kui süüdistatu selle tasub enne kohtu otsust;

6) kannatanu või tema voliniku kaebuse puudumisel ei saa avalik võim jälitamist alustada;

7) erivolituse puudumisel süüdistuse algatamiseks voliniku kaudu süüdistuse tõstmisel;

8) valesüüdistuses või laimus, mille aineks on mõne süüteo kordasaatmine, ei alata jälitamist .

II ERASÜÜDISTATU ÕIGUSLIKUD TAOTLUSED

KRIMINAALKOHTULIKUL JÄLITAMISEL.

Alamal valgustame neid küsimusi, mis puudutavad erasüüdistatu kriminaalkohtulikku jälitamist, resp. peobleeme süüdistatu õigustest ja kohustustest, avaldusist, tegudest ja toimetustest, mis puudutavad jälitavate isikute huvide kaitset.

§ 4. Taotlused eeluurimisel.

1. Menetluse käik.

Eeluurimist alustab ringkonnakohtule alluvais asjus kohtu-uuri ja süüteost kannatanu kaebusel pärast poolte lepituskatse nurjumist, ja sedagi ainult omastamise, varguse ja kelmuse kohta, mis on korda saadetud abikaasade, ülenevate ja alanevate sugulaste vahel, kuna kaebuste kohta muudes süütegudes kuulutab ta pooltele eeluurimise toimetamise lõpetatuks ja saadab terve toimiku ringkonnakohtule .

29) Ib., § 73, 75, 77.

Nimetatud sündetegudes on eeluurimine vajalik peaaegjalikult selleks, et anda süüdistatule võimalust enne kohtu alla sattumist enese kasuks ette tuua kõiki tõendeid, mis võiksid ära hoida kohtu alla andmise ühekülgsete andmete põhjal, mis kohtus ümber lükatakse. Päälegi puudub siin politsei juurdlus ja ilma eeluurimiseta tekitaks nende asjade arutamine kohtule raskusi.

Kohtu-uuriija on kohustatud täieliku erapooletusega selgitama niihästi süüdistatut süüdistavaid kui ka kaitsvaid asjaolusid ³⁰⁾. Süüdistatul on õigus kohtu-uuriijat taandada põhjusil, mis loetakse kohtunikudegi taandamise seaduslikkudeks põhjusteks. Taanduse peab ta esitama kohtu-uuriijale enesele ³¹⁾.

Süüdistatul on lubatud viibida vaatluste ja läbivaatluste, läbiotsimise ja väljavõtmise juures, kuid kohtu-uuriija tegevus pole tema ilmumisest ripuv ³²⁾. Ta on aga kohustatud kohtu-uuriija suulisel või kirjalikul kutsel ilmuma isiklikult eeluurimi-

30) Ib., § 87.

31) Ib., § 94. - Vt. infra, lk. 39.

32) Ib., § 110, 148.

sele, vastasel korral peab ta mitteilumise seadus-
33)
likkude põhjuste kohta esitama tõendused .

Mitteilumise seaduslikeks põhjusteks loe-
takse:

- 1) vahi all viibimine;
- 2) liiklemisühenduse katkemine ülepääsematute
takistuste tõttu;
- 3) ootamatu varakaotus õnnetusjuhu tõttu;
- 4) kutsutava haigus, mis ei võimalda koost
lahkuda;
- 5) vanemate, abikaasa või lapse surm või nende
elukardetav haigus;
- 6) kutsulehe mittekättesaamine või selle hili-
34)
ne kättesaamine .

Kui süüdistatu kaaluval põhjusel ei saa ilmuda
eeluurimisele, siis võib kohtu-uuriija toimetada
ülekuulamist süüdistatu viibimiskohas või ootab ära
35)
ta ilmumise . Kui viimane tahtlikult eeluurimisest

33) Ib., § 170, 179. - Vt. ka § 171 - 176, 186.

34) Ib., § 180.

35) Vt. ib., § 188.

kõrvale hoidub, siis võidakse ta sinna toimetada poliitsei kaudu sunniviisil .
36)

Kohtu-uuriija on kohustatud ilmunud süüdistatut viivitamata üle kuulama. Kui ta seda 12-ne tunni jooksul pärast ilmumist pole teinud, siis peab ta viivituse põhjuste kohta koostama protokoll, millest süüdistatu võib nõuda ärakirja. Pole aga kohtu-uuriija 24 tunni jooksul toimetanud sundkorras ettetoodu ülekuulamist, siis peab poliitsei koostama selle kohta protokoll, mis asjale lisandatakse. Süüdistatul on õigus anda poliitseile seletusi ja nõuda, et need protokollitakse. Kui süüdistatu seletusest selgub, et tema vastu tõstetud süüdistus on alusetu, siis on poliitsei kohustatud ta vabastama, koostades selle kohta protokoll .
37)

Ülekuulamisel ei või taotleda süüdistatu süü-
tunnistust lubadustega, kavalusega, ähvardustega või
muude sarnaste väljapressimis-abinõudega, vaid üle-
kuulamine peab toimuma võimalikult lühikeste, sel-

36) Vt. ib., § 181 - 185.

37) Vrd. ib., § 189 - 193.

gete ja kergesti arusaadavate küsimuste esitamise
38)
kaudu .

2. Vastutusele võtmine.

Kui süüdistatu võetakse kohtu-uurija poolt vastutusele, siis on ta kohustatud kohtu-uurijale teatama oma alalise elukoha muutmisest, samuti ka ajutisest lahkumisest, kui äraolek kestab üle ühe nädala 39). Eeluurimise ja kohtust kõrvalehoidmise takistamiseks võidakse tema vastu tarvitada järgmisi tõkendeid: 1) allkiri selle kohta, et ta oma elukohast ei lahku, 2) käendus, 3) kautsjon ja 4) vahistamine, kuna alaealiste (12. - 17.a.) suhtes võib tõkkeabinõuna kohaldada ainult vastutusliku valve alla andmist või vahistamist 40).

Tunnistaja ülekuulamise protokoll, mis kohtu-uurija poolt koostatud ilma süüdistatu juuresolekuta tuleb süüdistatule ette lugeda, et ta saaks kasutada oma õigust - tema kahjuks esitatud väidete

38) Ib., § 195, 196.-Vt. ka § 197 - 208.

39) Ib., § 209.

40) Ib., § 210, 211.- Vt. ka § 212 - 227.

selgitamiseks. Ta võib paluda kohtu-uurijat, et see esitaks tunnistajale täiendavaid küsimusi. Neist protokollidest ja eeluurimise kestel tehtud määrustest on süüdistatul õigus paluda enesele ärakirju, millised kohtu-uuriija peab temale andma tasuta ⁴¹⁾.

Kui kohtu-uuriija ei leia alust eeluurimise jätkamiseks süüteo tunnuste puudumise, kriminaaljälitamise algamise või jätkamise seaduslike takistuste või süüdistatu mittekindlakstegemise tõttu, ⁴²⁾ siis peab ta kriminaaljälitamise lõpetama. Võtab ta aga süüdistatu vastutusele, siis peab sel jääma võimalus enne toimiku ärasaatmist enese kaitseks uurimist täiendada. Sama õigust võivad kasutada ka alaealiste eest hoolitsevad isikud seitsme päeva jooksul pääle eeluurimise lõpetamisest teate kättesaamisest arvates. Kui süüdistatu toimiku ettenäitamisel toob ette mõnesuguseid uusi asjaolusid, siis on kohtu-uuriija kohustatud kontrollima neid, mis

41) Ib., § 247, 261.

42) Ib., § 262.

võivad mõjutada asja otsustamist. Süüdistatu sellekohase palve tagajärjeta jätmise põhjuste kohta peab kohtu-uurija koostama vastava määruse. Selle järele kuulutab ta süüdistatule eeluurimise lõpetatuks ja saadab toimiku otseselt ringkonnakohtule ⁴³⁾.

3. Kaebused.

Süüdistatu võib esitada kaebusi iga eeluurimistoimingu kohta, mis rikub või kitsendab tema õigusi, juba enne asja kohtusse jõudmist. Kaebus tuleb ringkonnakohtule edasisaatmiseks esitada samale kohtu-uurijale, kelle toimingule peale ta antakse. Selle vastuvõtmise kohta võib ta nõuda kohtu-uurijalt allkirja ⁴⁴⁾.

Kohus peab saabunud kaebuse lahendama korraldaval istungil hiljemalt järgmisel tööpäeval, kus ka kaebajal on lubatud esineda suuliste seletustega. Kaebuse lahendamise kohta koostab kohus põhistatud määruse, millest kaebaja võib saada kolme päeva jook-

43) Ib., § 263 - 266.

44) Ib., § 271 - 276.

45)
sul pääle sellekohase palve esitamist ärakirja .

Ringkonnakohtu määruse peale võib süüdistatu esitada erikaebuse Kohtukojale kahe nädala jooksul pärast ringkonnakohtu määruse kuulutamist või täit-
46)
mist .

Süüdistatu kaebusel vaatab Kohtukoda süüdistusakti läbi kinnisel kohtuistungil. Enne seda on süüdistatul õigus isiklikult või voliniku kaudu tutvuda tema kaebusele lisatud toimikuga. Pärast asja ettekannet võib ta esineda suuliste seletustega, kui ta on ilmunud, kuid tema mitteilmumine ei takista asja läbivaatamist. Kohtukoja määrus on lõplik ning
47)
selle peale edasikaebust ei ole . Sellega on püütud takistada asja tahtlikku venitamist, kuna vajaduse korral võib süüdistatu taotleda asja õiget lahendust harilikus protsessikorras, viies asja Riigikohtusse.

46) Ib., § 288.

47) Ib., § 321, 322, 324, 288.

§ 5. Taotlused ringkonnakohtu menetluses,

1. Menetluse ettevalmistamine.

Ringkonnakohus algab menetlust erasüüdistaja kaebuse, mis tulnud kohtu-uuriija kaudu, või süüdistus-akti asendava Kohtukoja määruse põhjal⁴⁸⁾. Kui ettekandja kohtuliikme arvates saabunud süüasi ringkonnakohtule ei allu või kuulub lõpetamisele kriminaaljälitamise algamise või jätkamise seaduslike takistuste tõttu, siis kannab ta asja nende küsimuste lahendamiseks kohtule ette korraldaval istungil⁴⁹⁾. Kui asjale käiguandmiseks takistused puuduvad, teeb ettekandja kohtuliige viivitamata korralduse saata süüdistatule ärakirjad süüdistaja kaebusest ja kohtusse kutsutavate isikute nimestikust. Alaealise süüasjus saadetakse mainitud ärakirjad ta vanemaile või tema eest hoolitsevaile isikuile⁵⁰⁾. Vabaduses viibivale süüdistatule saadetakse need dokumendid politsei kaudu, kuna vahialusele vangistusasutise direk-

48) Ib., § 334.

49) Ib., § 336.

50) Ib., § 337, 338.

tori kaudu - kummagil juhul kaaskirjaga kahes eksemplaris. Kaaskirjas peab leiduma õpetus vaide esitamise kohta Kohtukojale.

Vaide mitteesitamise korral on süüdistatu kohustatu seitsme päeva kestel teatama kohtule: kui ta on endale valinud kaitsja, siis kelle ja kui ta soovib, et peale nimestikku võetud isikute kohtuistungile kutsutakse veel tunnistajaid, siis keda ja missuguste asjaolude tõenduseks. Üks eksemplar kaaskirjast jääb süüdistatule, kuna teine süüdistatu allkirjaga, dokumentide kättesaamise kohta, saadetakse kohtule tagasi. Samuti toimetatakse dokumendid alaealise süüdistatu vanemaile või tema eest hoolitsevaile isikule.

Vaide esitamisel võib süüdistatu isiklikult või kaitsja kaudu esitada vaide seitsme päeva jooksul arvates dokumentide kättesaamisest. Vaide tuleb esitada ringkonnakohtu kaudu Kohtukoja nimele ja võib sisaldada süüdistusakti kohta järgmisi vastuväiteid:

1) et asjas ei leitud süüdistusaktis ettepanud süüteo tunnuseid;

2) et on olemas seaduslikud takistused kriminaaljälitamise algamiseks või jätkamiseks;

3) et kohtualluvus pole õige ⁵¹⁾.

Nagu sellest selgub, ei ole süüdistatul õigust süüdistusaktile vastu vaielda täies ulatuses, vaid võib teha seda ainult vormilistel alustel. Seda tingib asjaolu, et kohtul ei tarvitseks vaidluse lahendamisel hindama hakata tõenduste jõudu ja usaldust, mida lõpulikult võib teha ainult pärast tõendite kontrollimist kohtuistungil.

Süüdistatu, kes on vabaduses, ei evi vaesusõigust ega pole tunnustatud maksujõuetuks, peab lisandama vaidele kautsjoni, milleta vaiet vastu ei võeta. Vaide rahuldamise korral saab ta selle tagasi. Ringkonnakohus saadab vaide viivitamata ühes kogu toimikuga edasi Kohtukojale ⁵²⁾.

Kohtukoja määrusest toimetatakse süüdistatule, alaealise süüdistatu vanemaile või tema eest hooldisevaile isikuile ärakiri, mille kättesaamisest ar-

51) Ib., § 339 - 342.

52) Ib., § 343.

vates seitsme päeva jooksul võivad nimetatud isikud avaldada soovi teatud isikute ülekuulamiseks ⁵³⁾.

Vahialune või vaesusõigust eviv süüdistatu võib kriminaalosakonna esimeest paluda temale määrata kaitsja. Ühes loa andmisega kaitsjale ta ülesannete täitmisele asumiseks, võimaldatakse temale vahialusega nelja silma all läbirääkimine ⁵⁴⁾.

Kui alaealisele seitsme päeva jooksul arvates pärast dokumentide kättesaamist pole kaitsjat valitud, siis määrab kriminaalosakonna esimees temale kaitsja ilma vastava palveta. Igal juhul määratakse niisugusele süüdistatule kaitsja, kelle kohta on avaldatud kahtlust, et ta sooritas süüteo Kriminaalseadustiku § 39 esimeses lõikes tähendatud seisukorras ⁵⁵⁾. Seesugune kaitsja määramine on mõeldav ainult neil juhtudel, kui süüdistatu ise ei suuda või ei mõista kaitsjat valida. Valib aga süüdistatu hiljem ise kaitsja, siis seadus annab võimaluse mää-

53) Ib., § 343 - 345.

54) Ib., § 351, 357.

55) Ib., § 352, 353.

ratud kaitsjat vabastamiseks, kuid vabastamine pole tehtud kohustuseks, sest mõnel juhul toimetab süüdistatu kaitsja valikut liiga hilja ja niisugune kaitsja ei suuda alati enne kohut asjaga põhjalikult tutvuda, mis oleks kahjulik süüdistatule ⁵⁶⁾.

Süüdistatul ja ta kaitsjal on õigus lugeda kohtu kantseleis toimikut ja teha sellest väljakirjutisi neile tarvilikkude andmete kohta sekretäri või ta abi juuresolekul ja järelvalvel. Nende palvel võib sekretär avada ka pitseeritud asitõendeid. Toimiku lugemine on võimalik ka kohtuistungil toimimise kohal kolme päeva kestel enne asja arutamist ⁵⁷⁾.

Süüdistatu seaduslikul tähtajal avaldatud palve nende tunnistajate kutsumise kohta, kes ei ole võetud kutsutavate isikute nimestikku, lahendab ettekandja kohtuliige, kes selle juures peab arvestama, kas neil asjaoludel, mis need tunnistajad peavad tõendama, on asja kohta tähtsust, s.t. aitavad

56) Ib., § 355, 356.

57) Ib., § 358 - 360.

stüidistust lahendada. Palve tagajärjeta jätmise kohta koostatakse määrus, milles märgitakse tagajärjeta jätmise alused ⁵⁸⁾. Kohus peab palujale palve tagajärjeta jätmisest teatama, et see võiks kasutada oma õigust, - neid tunnistajaid omavahelisel kokkuleppel kohtuistungile kaasa tuua. Nende kaasatoomisest peab ta kohtule teatama seitsme päeva kestel pärast palve tagasilükkamise määruse teadaande kättesaamist. Kui ta aga sama aja jooksul kohtule teatab, et ta võtab nende tunnistajate kohtusse kutsumise kulud enda kanda ja maksab selleks kohtule ettekandja poolt määratud summa ettenähtud tähtajaks, siis koostab ettekandja määruse nende tunnistajate kutsumiseks kohtusse. Vastaspoole poolt kutsutavaist ja kaasatoodavaist tunnistajajaist tuleb stüidistatule viivitamata teatada. Pärast tähtaja möödumist võib tunnistajaid kutsuda ainult kohtu nõusolekul vastavastunud asjaolude tõendamiseks ⁵⁹⁾.

Teatud asjaolude selgitamiseks või eeluurimisel

58) Ib., § 363.

59) Ib., § 364 - 366.

tehtud ekspertiisi kontrollimiseks võib süüdistatu paluda asjatundjate kutsumist tunnistajate kutsumiseks määratud korras. Nende valiku õigus kuulub igal juhul kohtule, kes kutsub eeskätt isikud, kes toime-⁶⁰⁾tasid ekspertiisi eeluurimisel .

Süüdistatu kutsutakse kohtusse kutselehega samas korras, nagu see toimus varem mainitud eeluurimise puhul⁶¹⁾ . Kohtuistungil edasilükkamise puhul teatab kohus edasilükkamisest viivitamata süüdistatule.

⁶²⁾ Kuriteos süüdistatu, samuti ka kuriteos süüdistatu alaealise vanemate või tema eest hoolitsevate isikute kohtusse ilmumise võib ettekandja kohuliige teha sunduslikuks, milline nõue peab olema märgitud kutselehele⁶³⁾ . Üleastumistes⁶⁴⁾ oleneb

60) Ib., § 368.

61) Vt. supra, lk. 24.j.

62) KrS § 3 nimetab kuriteoks süütegu, mille eest seadus määrab raskema karistusena vangimaja.

63) KKS § 374, 376.

64) KrS § 3 nimetab üleastumiseks süütegu, mille eest seadus määrab raskema karistusena aresti või rahatrahvi.

süüdistatu kohtusse ilmumine tema enda äranägemisest, sundida teda aga selleks ei saa. Kui süüdistatule kohtusse ilmumine on tehtud sunduslikuks ja ta seda nõuet ilma seaduslike põhjusteta ei täida, siis võidakse ta toimetada kohtusse sunniviisil, kusjuures ta peab tasuma kõik kohtukulud, mis on tekkinud asjaarutamise edasilükkamisest.

Vahistatu toimetatakse siis kohtuistungile, kui ta kohtukutse kättesaamisel on avaldanud selleks soovi.⁶⁵⁾

Erasüüdistaja või ta voliniku kohtusse ilmumata jäämine seadusliku põhjuseta loetakse süüdistusest loobumiseks ja asi lõpetatakse. Kuid ilmunud süüdistatu või ta volinik võib nõuda asja arutamist ka süüdistaja puudumisel.⁶⁶⁾ ✓

65) Vt. supra, lk. 25.

66) KKS § 385.

67) Ib., § 386.

2. Taotlusi kohtu suhtes.

Süüdistatul on õigus kohtunikke taandada. Kohtuniku taandamine tähendab kohtuniku kõrvaldamist teatava asja arutamisest ja otsustamisest. KKS näeb kohtuniku taandamise võimaluse ette järgmistel juhtudel:

1) kui süüteoost kannatanuks või süüdistatuks või nende volinikuks on : kohtunik ise, ta abikaasa, tema otsejoones sugulased eranditult, nelja esimese astme külgsugulased, kolme esimese astme hõimlased, ta lapsendatud või ta lapsendaja;

2) kui kohtunik on asjast osa võtnud kohtu-uurijana, prokurörina või ühe poole volinikuna või kui ta on samas asjas üle kuulatud või kuulatakse üle tunnistajana või asjatundjana;

3) kui kohtunik on süüteoost kannatanu või süüdistatu või nende voliniku eestkostja või asjade valitseja või kui üks viimastest on kohtuniku asjade valitseja;

4) kui kohtunik või ta abikaasa on süüteoost kannatanu või süüdistatu või nende voliniku lähem

seadusjärgne pärija või on süüteoost kannatanuga või süüdistatuga või nende volinikuga kohtuprotsessi-
vahekorras ⁶⁸⁾ .

Samadel põhjustel on taandatav ka kohtusekretär. ⁶⁹⁾

Kohtu eesistuja peab võimaldama süüdistatule kohtulikus menetluskorras tarvitada kõiki seaduslike kaitsevahendeid. Kaitsja puudumise korral peab ta kohtuistungil kestel seletama süüdistatule vajadust mööda ta õigused ja aitama kaasa materiaalse tõe selgitamiseks ⁷⁰⁾ .

3. Taotlusi süüdistaja suhtes.

Võistkondlikkuse põhimõtte kohaselt süüdistaja ühelt poolt ja süüdistatu või ta kaitsja teiselt poolt kasutavad kohtulikul võistlusel järgmisi võrdseid õigusi:

- 1) esitada tõendusid oma seletuste põhjendamiseks;
- 2) taandada seaduslikkudel põhjustel tunnistajaid ja asjatundjaid, eesistuja loal esitada neile

68) Ib., § 392, 393.- Taandamise kord vt. ¹⁴⁰⁰ § 394-
69) Ib., § 403.
70) Ib., § 405.

küsimusi, vastu väita tunnistajate ütlustele ja paluda, et tunnistajaid uuesti üle kuulatakse üksteise juuresolekul või eraldi;

3) teha avaldusi ja anda seletusi iga toimingu kohta, mis kohtus tehakse;

4) ümber lükata vastaspoole väiteid ja kaalutlusi ⁷¹⁾ ;

5) paluda kohtuotsuse tühistamist kassatsiooni korras nende eeskirjade rikkumise pärast, mis on nähtud ette paluja enda õiguste kaitseks ⁷¹⁾ .

Reegli kohaselt toimub lõppmenetlus avalikult, erasüüdistusasjus toimub aga asja arutamine siis ⁷²⁾ kinnisel istungil, kui seda paluvad mõlemad pooled . Ka kinnisel istungil võivad pooled pealtkuulajateks lasta oma sugulasi või tuttavaid, kuid mitte rohkem kui kolm isikut igaühe poolt ⁷³⁾ . Kohtuotsuse kuulutamise toimub igal juhul avalikul istungil ⁷⁴⁾ .

71) Ib., § 428, 630.
72) Ib., § 412.
73) Ib., § 417.
74) Ib., § 419.

Kohtulikku uurimist toimetatakse suuliselt, väljaarvatud teatud erandid 75) : Nii evib teiste hulgas ka süüdistatu õiguse suulise seletuse andmisel kasutada kaasasolevaid kirjalikke näkmeid arvude, arvutluste ja arvepidamiste kohta, mida on raske meelespidada 76) . Kohtus kuuluvad avaldamisele süüdistatu eeluurimisel antud seletused, algmenetluse protokollid ja asjatundjate arvamused, kui pooled seda nõuavad või kui kohus selle tunnustab tarvilikuks 77) . Nende ettelugemise asemel võib kohus poolte nõusolekul lubada vaidlustes neile toetuda 78) . Vaidlustes asja sisu kohta, samuti ka üksikute vaieldavate küsimuste kohta kuulub viimase sõna õigus alati süüdistatule või ta kaitsjale 79) .

-
- 75) Ib., § 420.
76) Ib., § 423.
77) Ib., § 422, 425.
78) Ib., § 427.
79) Ib., § 430.

4. Taotlusi menetluskorras.

Süüdistatu asub kohtusaalis temale määratud kohal ja vahiall viibimise korral jääb ta ka kohtus valve alla ⁸⁰⁾. Kui mõni tema poolne tunnistaja on kohtusse ilmumata jäänud, siis kohus kuulab ära tema seletuse selle kohta, kas asja arutamine edasi lükata ⁸¹⁾ või asuda selle arutamisele ilma puuduva tunnistajata .

Ühes ja samas asjas mõne süüdistatu ilmumata jäämisel võib kohus nende asja eraldada üldisest toimest ⁸²⁾ ja läbi arutada ilmunud süüdistatu asja .

Kui kaebuses esitatud süüdistuse sisu süüdistatule kohta poolt teatavaks tehakse ja eesistuja küsimuse peale, kas ta võtab süü omaks ja kui süüdistatu seda ka teeb, siis tuleb tal hiljem vastata küsimustele süüteo asjaolude kohta, milles teda süüdistatakse. Süüdi mittetunnistamise korral seletab temale eesistuja, et tal on õigus iga tõenduse läbi-

80) Ib., § 435.

81) Ib., § 438.

82) Ib., § 440.

vaatamisel enese kaitseks esineda seletusega ja vastuväidetega. Kui on tegemist alaealiste süüdistatutega, siis on lubatud nende vanemaile või nende eest hoolitsevaile isikuile nende ilmumise korral esineda kohtus seletustega ⁸³⁾. Kohtunikud võivad neile esitada küsimusi kõigi asjaolude kohta, mis nende arvates ei ole küllalt selged. Süüdistatul puudub kohustus esitatud küsimustele vastamiseks ja tema vaikimist ei saa võtta süütunnistusena ⁸⁴⁾.

Mitme süüdistatu korral võidakse nad üle kuulata eraldi, kuid pärast ülekuulamist avaldatakse need seletused ka teistele asjaosalistele ⁸⁵⁾.

Vahenditult tõendite vastuvõttu saab kohus ainult teatud ulatuses teostada, sest kohtul puudub tihti võimalus kõigi tõendite esimesest allikast tajumiseks. Tavaliselt toimub see esimeses astmes tunnistajate küsitlemisega ja asitõendite vaat-

83) Ib., § 449-455.

84) Ib., § 456, 457.

85) Ib., § 458, 459.

lusega, mis kaasa aitavad süüteo selgitamisele või on süüdistatu süü või süütuse tõenduseks. Võimaluse korral tulevad viimased toimetada kohtusaali ja paigutada kohtunikkude ette .
86)

Algmenetluse puudulikkuse korral võib kohus toimetada uut vaatlust kas ühe kohtuliikme kaudu või terves koosseisus, mille juures võib viibida ka süüdistatu . Viimane võib paluda ka uut läbi-
37)
vaatuse või ekspertiisi toimetamist kohtuistungil, kusjuures temal on õigus kohtu poolt määratud asjatundjaid enne nende vannutamist taandada, kui viimastel puuduvad seaduses nõutavad omadused .
88)

Pärast asjatundjate arvamuse avaldamist võib süüdistatu eesistuja loal esitada neile küsimusi ja nõuda kohtult temale asitõendite näitamist .
89)

Tunnistajate vannutamise ja ülekuulamise kohta on vajalik poolte nõusolek, kuna tunnistajateks ei või olla isikud, kes ei vasta seaduse nõuetele .
90)

-
- 86) Ib., § 466.
87) Ib., § 460.
88) Ib., § 461, 462.
89) Ib., § 465, 467.
90) Ib., § 473-482.

Tunnistaja avalduste selgitamiseks peab eesistuja andma süüdistatule võimaluse esitada tunnistajale küsimusi asjaolude kohta, mis ta peab tarvilikuks selgitada tunnistaja nähtust-kuuldust, kui ka asjaolude kohta, mis tõendavad, et tunnistaja ei võinud tema poolt öeldut näha ega kuulda, või vähemalt näha ega kuulda nõnda, nagu ta seda tunnistab. Ta võib ka tunnistajale esitada teistkordselt küsimusi nende vastuste selgitamiseks, mis tunnistaja on andnud vastaspoole küsimustele. Esitatavad küsimused peavad olema võimalikult lühikesed ja kergesti arusaadavad ega või sisaldada vastust ⁹¹⁾.

Asjatundjate ja tunnistajate lahkumist enne kohtuistungi lõppu võib eesistuja lubada ainult poolte nõusolekul; viimastel on õigus neile enne lahkumist esitada täiendavaid küsimusi ⁹²⁾.

Kui süüdistatu on mõnesugustel põhjustel kohtusaalist eemaldatud, siis tema tagasitulekul

91) Ib., § 483-490.

92) Ib., § 493.

seletab temale eesistuja täpselt kõik, mis toimus
93)
tema äraolekul .

Kui kohtus osutub vajalikuks tõlgi kasutamine, siis võivad pooled nõuda tõlgi taandamist enne ta vannutamist. Taandamise põhjendatuks tunnustamine oleneb kohtu nägemisest 94).

Vastavastunud ja uute tõenduste esitamise korral süüdistaja poolt, peab kohus võimaldama süüdistatule ettevalmistuda sellele vastamiseks ja tarviduse korral võib kohus isegi kohtuistungiga katkestada 95).

Et lõppvaidlustel saab toetuda ainult neile tõenditele, mis figureerisid kohtulikul juurdlusel, siis pärast kõigi tõendite vastuvõtmist, läbivaatamist ja kontrollimist selgitab eesistuja poolte seisukoha kohtuliku juurdluse täiendamise suhtes. Kui pooled ei avalda soovi seda täiendada või kui nende sellekohane palve jääb tagajärjeta, siis kuu-

93) Ib., § 494.

94) Ib., §§ 495, 496.

95) Ib., § 498, 499-vt. ka § 518.

lutab eesistuja kohtuliku uurimise lõpetatuks, mi-
da võib uuendada enne otsuse tegemist ainult koh-
tu suval sellekohase määrusega ⁹⁶⁾ .

Lõppvaidlustes ⁹⁷⁾ tuleb süüdistatu seletuses
või tema kaitsja kaitsekõnes tuua esile kõik need
asjaolud ja väited, mis lükkavad ümber või nõrgen-
davad süüdistatule esitatud süüdistust. Reeglikoha-
selt on siin tegemist suuliste väljendustega, mille
sisu peab piirduma kohtulikul ^{uurimisel} juurdlusel esitatud
ja kontrollitud tõenditega ⁹⁸⁾, kuid praktika lubab
sellest mõningaid erandeid ⁹⁹⁾ .

Kohtu erilise määrusega võidakse alaealisi
eemaldada kohtusaalist üksikute uurimistoimingu-
te, samuti kogu lõppvaidluste ajaks. Nende eest on
aga lubatud esineda nende vanemal või nende eest
hoolitsevail isikul ¹⁰⁰⁾ .

96) Ib., § 500.

97) KKS-u järgi moodustab lõppvaidluse: 1) era-
süüdistaja süüdistuskõne, 2) tsiviilnõudja seletus
ja süüdistatu seletus või tema kaitsja kaitsekõne.

98) Ib., § 510.

99) Vt. R. Räägo, op. cit., lk. 325.-KKS § 512.

100) KKS § 503, 513.

Pärast kaitsekõnet esitatud vastuväidete puhul tuleb silmaspidada seda, et viimase sõna õigus kuulub igal juhul süüdistatule või ta kaitsjale. Kui süüdistatu ei pea enam vastuste andmist tarvilikuks, siis lõpetab eesistuja poolte vaidlused.

Alaealisel süüdistatul, kes on lõppvaidluste ajaks kohtusaalist eemaldatud, lubatakse igal juhul esineda viimase sõnaga.

Pärast lõppvaidlust näeb KKS ette kolleegiaalsele kohtule alluvate asjade suhtes otsustamisele kuuluvate küsimuste formeerimise. Küsimuste formeerimine võimaldab esiteks paremini otsuse tegemisel läbirääkimisi ja hääletamist, teiseks sunnib ta kohtunikke põhjalikumalt läbi mõtlema süüteo seaduslikku koosseisu. Küsimuste kava koostab kohus kirjalikult ja see loetakse kuuldavalt ette. Poolte nõudel annab kohus neile küsimuste kava ja aega oma vastuväidete esitamiseks. Pärast poolte seletusi kohus parandab

101) Ib., § 511.
102) Ib., § 512.
103) Ib., § 513.

või täiendab küsimuste kava ja kinnitab siis kü-
simuslehe 104) .

Otsuse tegemist teostavad kohtunikud nõupi-
damistoas, kuhu ei ole lubatud minna pooltel 105 .

Kohus teeb otsuse:

1) kas süüdistatu õigeks mõista, kui tegu, mil-
les teda süüdistati, tunnustatakse mittetõendatuks
või teda ei arvata süüks seaduslikkudel põhjustel
või see ei ole karistuse ähvardusel seadusega kee-
latud;

2) või kriminaaljälitamine lõpetada, kui asjas
on selgunud kriminaaljälitamise algamise või jätka-
mise seaduslikud takistused;

3) või süüdistatut karistada, kui teda süüdis-
tatakse süüteos, milles ta on süüdi ja mille eest
ta kriminaalvastutusest ei või vabaneda.

Rahatrahvi mõistmise korral määrab kohus ot-
suses ka vastava asekaristuse rahatrahvi mittemaks-

104) Ib., § 527, 528.

105) Ib., § 530.

mise puhuks . Samuti on otsuses märgitud süüteo
106)
teised tagajärjed ja kohtutoimingud .

Kohtuotsus kuulutatakse avalikult kohturesu-
lutsioonis, milles märgitakse:

- 1) aasta ja kuupäev, mil asja kohta istungit
peeti;
- 2) kohtu koosseis;
- 3) iga süüdistatu nimi, perekonna- või hüüd-
nimi ja vanus;
107)
- 4) otsuse sisu .

Kui süüdistatu soovib, et temale lõppvormilise kohtuotsuse ära kiri välja antakse või välja saadetakse viivitamata pärast lõppvormilise kohtuotsuse valvimist, siis peab ta sellest kohtule teatama pärast kohturesulutsiooni kuulutamist. Kohtuotsuse
108)
ära kirja on tal õigus saada tasuta .

Ex bibl. univ. Tart.

-
- 106) Ib., § 536, 537.
107) Ib., § 543, 544.
108) Ib., § 548, 549.

§ 6. Taotlused jaoskonnakohtu menetluses.

1. Taotlused asjaalgatamisel.

Jaoskonna kohtunik asub asja arutamisele:

- 1) süüteoost kannatanu või tema poolt selleks volitatud isiku kaebusel;
- 2) teistelt kohtuvõimudelt alluvuse järgi
109)
üleantud asjas.

Süüdistatu kutsumine kohtusse toimub tavalises kohtu korras, kusjuures isikliku ilmumise nõue peab olema märgitud kutselehele. Süüdistatu poolt selle nõude mittetäitmisel ja tahtlikult kohtust kõrvale hoidmisel võib jaoskonnakohtunik teha
110)
korraldusi tema sundtoomiseks.

Süüdistatu poolt ülesantud tunnistajaid võib jaoskonnakohtunik jätta kutsumata ainult juhul, kui asjaolud, mida nad peavad tõendama, ei käi asja kohta. Süüdistatu poolt kaasa toodud tunnista-

109) Vt. Ib., § 743-745.

110) Ib., § 756-763. - Vt. ka supra, lk. 24 j.

jad peab ta aga igal juhul üle kuulama. Tunnistajate ülekuulamise juures võib viibida ka süüdistatu 111) .

Täiendavate tõenduste esitamiseks on süüdistatul õigus paluda asja edasilükkamist. Palve rahuldamise otsustab jaoskonnakohtunik oma äranägemisel 112) .

Kui süüdistaja jääb mõjuva põhjuseta kohtusse ilmumata, siis võib süüdistatu või ta volinik paluda asja arutamist süüdistajata, vastasel korral kohtunik lõpetab asja. Süüdistatu või tema voliniku mitteilmumisel, kui nende ilmumine pole sunduslik, teeb kohtunik otsuse tagaselja. 113) .

Süüdistatu on kohustatud teatama kohtunikule oma alalise elukoha muutmisest, samuti seal ajutiselt lahkumisest, kui äraolek kestab üle ühe nädala. Kohtust kõrvale hoidmise takistamiseks võib kohtunik süüdistatu vastu tarvitusele võtta tõkkeabinõud 114) .

111) Ib., § 765, 770.

112) Ib., § 775, 776.

113) Ib., § 777-779, 556-567.

114) Ib., § 780-781, 210-227.

Kasutades kohtuniku taandamise õigust, tuleb selleks palve esitada ühes põhjendusega hiljemalt esimesel istungil, väljaarvatud juhud, mil taandamise põhjused ilmnesid asja arutamise ajal ¹¹⁵⁾.

2. Taotlusi lõppmenetlusel.

Üldiselt kujutab jaoskonnakohtu lõppmenetlus ringkonnakohtu lõppmenetlust lihtsustatud kujul. Ka süüdistatu õiguste taotlus toimub samade isikute poolt, kes esinesid ringkonnakohtu menetluses ¹¹⁶⁾.

Kui süüdistatu kohtuniku vastava küsimuse peale end süüdi ei tunnista või tema süütunnistus äratub kahtlust, siis jätkab jaoskonnakohtunik asja arutamist ¹¹⁷⁾. Süüdistatu ei ole kohustatud vastama temal esitatud küsimustele. Tal on aga õigus tutvuneda süüdistaja poolt esitatud asitõenditega. Ta võib paluda kohtunikku, et see tarviduse korral

115) Ib., § 782-784. Vt. ka supra, lk. 39.

116) Ib., § 786, 787.

117) Ib., § 788-790.

kutsuks välja asjatundjaid, viimastelt on tal õi-
gus nõuda seletusi ¹¹⁸⁾.

Enne otsuse tegemist peab kohtunik püüdma poo-
li lepitada ja alles selle katse ebaõnnestumisel
asuma otsuse tegemisele.

Jaoskonnakohtuniku otsus loetakse lõplikuks,
kui selllega määratakse manitsus, rahatrahv või ta-
suraha mitte üle 25 krooni ühelt isikult või arest
mitte üle ühe nädala ja kui kahjutasunõue ei ulatu
üle 100 krooni ¹¹⁹⁾.

Otsuse kuulutamisel seletab kohtunik edasikae-
buse korra ja tähtajad selle esitamiseks. Otsuse
ärakirja saamiseks esitatud palve peale peab kohtu-
nik ärakirja välja andma hiljemalt kolmandal päe-
val pärast palve esitamist ¹²⁰⁾.

118) Ib., § 793-799.

119) Ib., § 807-809.

120) Ib., § 810-814.

III KAEBUSTE ESITAMISE ÕIGUS.

§ 7. Edasikaebuste esitamise õigus.

Ebaõigete kohtuotsuste ja -määruste vältimiseks võimaldab KKS süüdistatul nõuda asja uuesti arutamist nii edasikaebuse korras, kui ka teisel teel.

Edasikaebusi liigitatakse kolme ossa - edasikaebused apellatsioonile, kassatsioonile ja erikaebuse korras. Teiste asja uuesti läbivaatamise võimalusena esinevad erasüüdistuskorras: kaja esitamine tagaselja otsuse peale, asja uuendamine ja menetlus järelvalve korras.

1. Edasikaebus ringkonnakohtu otsuse peale.

A. Ringkonnakohtu otsust ei loeta lõplikuks ja tema peale võib süüdistatu esitada apellatsioonikaebuse kõigi temasse puutuvate osade kohta ja kõigi eksimuste kohta, mis leiduvad asja arutamises või

121)
kohtuotsuses .

Apellatsioonikaebus tuleb anda otsuse teinud kohtule hiljemalt kahe nädala jooksul pärast lõppvormilise otsuse valmimise tähtaega. Mõjuvaid põh-¹²²⁾jusil võib kohus möödalastud tähtaega uuendada .

Süüdistatule, kes viibib vahi all, teatatakse igast apellatsioonikaebusest, mis tema asjas on esitatud, ja millest süüdistatule antakse tasuta ära kiri. Ta võib süüdistaja kaebuse vastu esitada Kohtukojale vastuvaidluse või seletuse kuni asja arutamise päevani ¹²³⁾. Kaebuse esitanud süüdistatu, kes on kohtuotsusega mõistetud vangimajja üheks aastaks või raskemale karistusele, võidakse jätta vabadusse ainult kautsjoni või käenduse vastu. Tema õigeksmõistmise peale esitatud kaebus ei peata kohtumääruse täitmist tõkkeabinõude äramuutmise kohta. Süüdistatu kaebus kriminaalvastutuse osa kohta peatab kohtuotsuse täitmise terves ulatuses,

121) Ib., § 580, 581.
122) Ib., § 588-592.
123) Ib., § 593-595.

kuna nende esitamine tsiviilnõude osa kohta peatab
124)
kohtuotsuse täitmise ainult selles osas .

Kohtukoja menetlus asja läbivaatamisel järgib
teatud eranditega samu eeskirju, mis on maksvad
125)
ringkonnakohtu kohta .

Asja arutamise päevast Kohtukojas teatatakse
süüdistatule aktis märgitud viibimiskoha aadressil.
Ta võib ilmuda asja arutamisele isiklikult või saa-
ta voliniku. Nende ilmumata jäämine ei takista asja
arutamist ega otsustamist. Kohus võib aga süüdistata-
tu ilmumise teha sunduslikuks. Süüdistatu võib pa-
luda ka tunnistajate väljakutsumist, millise palve
126)
rahuldamise otsustab Kohtukoda .

Kohtukoja menetlus ei või kõrvale kalduda
127)
apellatsioonikaebuse piirest .

B. Kohtukoja kui teiseastme kohtu otsus loe-
takse lõplikuks ja tema peale võib süüdistatu esi-

-
- 124) Ib., § 596-598.
125) Ib., § 600.
126) Ib., § 602, 603.
127) Ib., § 610.

tada ainult kassatsioonikaebuse nende eeskirjade rikkumise pärast, mis on nähtud ette tema enese õiguste kaitseks ¹²⁸⁾. Ta erineb apellatsioonikaebuste esitamisest järgmiste erandite poolest:

1) kaebusele peab olema lisandatud kautsjon, mille ta kaebuse rahuldamise korral saab tagasi. Viimase maksmisest on vabastatud süüdistatu, kes on vahil all, evib vaesusõigust või on tunnustatud maksujõuetuks;

2) süüdistatu, kes on esitanud kassatsioonikaebuse Kohtukoja otsuse peale, millega ta on mõistetud kinnipidamiskaristusele, võidakse jätta vabadusse ainult kautsjoni vastu;

3) Kohtukoja lõpliku otsuse peale kassatsioonikaebuse esitamine ei peata otsuse täitmist arestiga asendamatu tasuraha ja kahjutasusummade sissenõudmise osas, kuid need summad hoitakse alal vastava kohtu deposiidis kuni kassatsioonikaebuse lõpliku otsustamiseni ¹²⁹⁾.

128) Ib., § 625-630.

129) Ib., § 631.

Vastulausete esitamisel kassatsioonikaebuste vastu Riigikohtu kriminaalosalakonnale ja edasikaevatud otsuste täitmisel tuleb silmas pidada varemkirjeldatud apellatsioonikaebuste korda 130)

Kassatsioonikaebusi lõplikkude otsuste peale võib esitada järgmistel juhtudel:

1) kui süüteo või karistuse määramisel on ilmselt rikutud seaduse otsesest mõtet või seadust ekslikult tõlgitsetud;

2) kui on rikutud kohtupidamise korda või vorminõudeid niivõrd oluliselt, et selle rikkumise tagajärjel ei või otsus omada kohtuotsuse jõudu;

3) kui on rikutud seadusjärgset kohtualluvust või kohtu võimkonna piire 131)

Asja arutamisele Riigikohtu kriminaalosalakonnas ei kutsuta kedagi pooltest, kuid kellelgi neist ei ole keelatud asja arutamisele ilmumine. Süüdistatu võib pärast asja ettekandmist esineda kohtus selletusega oma õiguste kaitseks, kusjuures süüdistatu

130) Ib., § 632. - Vt. ka supra, lk. 57.
131) Ib., § 633.

vastu tarvitatud sõnavõtu järgi esineb tal alati
132)
viimase sõna õigus .

Riigikohtu otsuse peale ei ole edasikaebust . 133)

2. Edasikaebus jaoskonnakohtu

otsuse peale.

A. Jaoskonnakohtu mittelõpliku otsuse peale võib süüdistatu kahe nädala jooksul, arvates otsuse kuulutamisest või valmistamisest, esitada apellatsioonikaebuse ringkonnakohtule, temasse puutuv osas, samuti ka kõige eksimuste kohta, mis leiduvad asja arutamises või kohtuotsuses 134). Seda võib esitada süüdistatu isiklikult, tema volinik või alaealiste korral nende eest hoolitsejad ja viimaste poolt selleks volitatud kaitsja või volinik. Samadel isikutel on kaebuse esitamiseks õigus tutvuda asjaga . 135)

Ringkonnakohtu menetlusele võib süüdistatu ilmuda isiklikult või saata oma voliniku, kuna mitte-

132) Ib., § 639, 642, 643.
133) Ib., § 650.
134) Ib., § 828, 829, 587.
135) Ib., § 833-835.

ilmumine ei takista asja arutamist, väljaarvatud juhud, kus süüdistatu ilmumine on tunnustatud tarvilikuks või kui vahi all viibiv süüdistatu palub asja arutada tema juuresolekul ja ringkonnakohus tunnustab selle palve rahuldamisväärseks ¹³⁶⁾.

Pääle asja ettekandmist võib süüdistatu esineda seletusega. Ta võib esitada tõendusi ja kaasa tuua tunnistajaid, kellede ülekuulamisest ei või kohus keelduda, kuna teiste tunnistajate ja asjatundjate ülekuulamine oleneb kohtust ¹³⁷⁾. Süüdistatul on õigus esitada tunnistajatele täiendavaid asjasse puutuvaid küsimusi ja pärast nende ülekuulamist esineda seletusega ¹³⁸⁾.

Kui eesistuja katse pooli lepitada ei anna tagajärgi, siis teeb kohus lõpliku otsuse, mille peale ei saa enam apelleerida ¹³⁹⁾.

B. Jaoskonnakohtuniku ja ringkonnakohtu lõplikkude otsuste peale võib süüdistatu seaduses et-

-
- 136) Ib., § 841,844.
137) Ib., § 845,846.
138) Ib., § 849,852.
139) Ib., § 853,860.

tenähtud juhtudel ¹⁴⁰⁾ esitada edasikaebuse kassatsiooni korras.

Kui süüdistatu esitas apellatsioonikaebuse, siis võib ta esitada ka kassatsioonikaebuse ringkonnakohtu otsuse peale, kui sellega on kinnitatud jaoskonnakohtuniku otsus. Kui jaoskonnakohtuniku otsus on muudetud, siis võib ta esitada kassatsioonikaebuse ka siis, kui apellatsioonikaebuse esitajaks oli süüdistaja. ¹⁴¹⁾

Süüdistatu võib kaebuses paluda otsuse tühistamist ainult nende eeskirjade rikkumise pärast, mis on nähtud ette tema enda õiguste kaitseks ¹⁴²⁾. Tähtaeg kaebuse esitamiseks on siin sama, mis esines apellatsioonikaebuste esitamise juures ¹⁴³⁾.

Süüdistatu, kes esitab kassatsioonikaebuse ringkonnakohtu lõpliku otsuse peale, millega ta on mõistetud kinnipidamiskaristusele, võidakse jätta

140) Vt. supra, lk. 59.

141) ~~KKS~~ § 861, 862.

142) Ib., § 863.

143) Ib., § 865.

vabadusse ainult käenduse või kautsjoni vastu. Ka ei takista see otsuse täitmist arestiga asendamatu tasuraha ja kahjutasu summade sissenõudmise osas, kuid need summad hoitakse kohtu deposiidis kuni kassatsioonikaebuse läbivaatamiseni ¹⁴⁴⁾ .

Ka siin võib süüdistatu esitada vastulauseid kassatsioonikaebuste vastu ringkonnakohtule või Riigikohtule, samuti edasikaevatud otsuse täitmise kohta, järgides selles seaduse eeskirju ¹⁴⁵⁾ .

Rahuldades kassatsioonikaebuse, ringkonnakohus tühistab jaoskonnakohtuniku otsuse ja saadab asja uuesti arutamiseks ja otsustamiseks teisele jaoskonnakohtunikule. Samuti saadab Riigikohus ringkonnakohtu otsuse tühistamise korral asja uuesti arutamiseks ja otsustamiseks samale ringkonnakohtule teises koosseisus või teisele ringkonnakohtule ¹⁴⁶⁾ .

144) Ib., § 866, 867.

145) Ib., § 868, vt. ka supra, lk. 57.

146) Ib., § 870.

3. Erikaebused.

Eraldi apellatsioonikaebusest võib süüdistatu esitada enne otsuse tegemist erikaebusi tõkkeabinõude määramise, apellatsiooni- ja kassatsioonikaebuste mittevastuvõtmise, tähtaja mitteennistamise ja kohtuotsuse ebaõige täitmise peale¹⁴⁷⁾. Nende esitamine peab toimuma kahe nädala jooksul pärast määruse kuulutamist või selle täitmist, samale kohtule. Viivituse peale asjaajamises ja ebaõige vahistamise peale võib esitada erikaebusi kogu menetluse kestel. Määruse peale esitatud erikaebuse korral võib kohus määruse täitmise seisma panna, kui see osutub tarvilikuks¹⁴⁸⁾.

Erikaebused kassatsioonikaebuse mittevastuvõtmise ja selle tähtaja mitteuuendamise peale antakse Kohtukojale edasisaatmiseks Riigikohtu kriminaal-¹⁴⁹⁾ osakonnale.

Kohtukoda lahendab erikaebused korraldaval is-

147) Ib., § 613, 614.

148) Ib., § 615-617.

149) Ib., § 618.

tungil kohe pärast nende saabumist. Süüdistatu võib
150) siin esineda suuliste seletustega .

Nende kaebuste ebaõigelt tagasisaatmise korral
võidakse need esitada teistkordselt samal kujul, ol-
gugi sellele kohtu poolt on kirjutatud märkus selle
151) mittevastuvõtmise kohta .

Jaoskonnakohtus on lubatud eraldi apellatsiooni-
kaebusest järgmised erikaebused:

- 1) asja lõpetamise peale;
- 2) alluvuse küsimuses enne kohtuotsuse tegemist;
- 3) lõpetatud asja uuesti ülesvõtmisest keeldu-
mise peale;
- 4) tõkkeabinõude määruse peale;
- 5) edasikaebuse mittevastuvõtmise peale;
- 6) viivituse peale asjatoimetuses;
- 7) trahvimise peale mitteilumuse pärast;
- 8) süüdistatu mitteilumuse põhjuste mittemõju-
vaks tunnistamise ja trahvimise kohta teistkordsele

150) Ib., § 619, 620.

151) Ib., § 624.

asja arutamisele mitteilmumise pärast antud kohtu-
määruse peale, tagaselja otsuste puhul;

9) edasikaebuse tähtaja ennistamisest keeldu-
mise peale;

10) kohtuotsuse ebaõige täitmise peale.

Erikaebused viivituse, apellatsioonikaebuse ta-
gasilükkamise ja selle tähtaja mitteennistamise ja
kohtuotsuse ebaõige täitmise peale võib esitada ot-
seselt ringkonnakohtule, kuna ülejäänud erikaebused
esitatakse jaoskonnakohtunikule edasisaatmiseks ¹⁵²⁾ .

§ 8. Teisi võimalusi asja uuesti läbivaatamiseks.

1. Kaja tagaseljaotsuse peale.

Kui süüdistatu ilmumine istungile ei ole sun-
duslik ja ta jääb kohtusse ilmumata ega saada ka
oma kaitsjat, siis arutab kohus asja ja teeb otsuse
tagaselja, mille juures ta arvestab seletustega,
mis süüdistatu on andnud eeluurimisel ¹⁵³⁾ .

152) Ib., § 838-840.

153) Ib., § 556, 555.

Tagaseljaotsusest saadetakse süüdistatule ärakiri hiljemalt kolmandal päeval pärast otsuse valmimist, mille kaaskirjas peab olema märgitud edasikaebamise kord ja tähtaeg ¹⁵⁴⁾. Tal on õigus selle peale seitsme päeva jooksul esitada samale kohtule kaja asja uuesti läbivaatamiseks. Kajas peab ta seletama eelmisele asjaarutamisele mitteilmumise põhjused. Kui see nõue on küllalt põhjendatud, siis määrab kohus asja uuestiarutamisele, vastasel korral aga jätab kohus kaja tagajärjeta ja tagaseljaotsuse jõusse, millest viivitamata teatab süüdistatule. Pärast selle teate kättesmist võib süüdistatu kolme päeva jooksul esitada apellatsioonikaebuse ¹⁵⁵⁾.

Mittemõjuvaid põhjusid teistkordsele kohtuistungile mitteilmumisel trahvitakse süüdistatut rahatrahviga ja varentehtud kohtuotsus jäetakse ¹⁵⁶⁾ kohtu sellekohase määrusega jõusse.

154) Ib., § 558.

155) Ib., § 559-561.

156) Ib., § 563.

Teistkordsel asjaarutamisel tehtud kohtuotsu-
se kuulutamiselega kaotab tagaseljaotsus oma jõu.
Uus otsus ei või suurendada tagaseljaotsusega mää-
ratud karistust 157)

2. Kriminaalasjade uuendamine.

Kriminaalasjade uuendamise all tuleb mõista
jõustunud kohtuotsusega lahendatud kriminaalasja
kas täies ulatuses või osalist uuesti arutada lu-
bamist. Seda teed kasutatakse siis, kui edasikae-
buse tähtajad on mööda. Kohtuotsuse uuendamise
palved süüdimõistetu enese, tema abikaasa, sugu-
laste või hõimlaste poolt esitatakse Riigikohtu
kriminaalosakonnale 158)

Asja uuendamist võib paluda järgmistel juhtu-
del:

1) mitme seadusjõusse astunud kohtuotsusega
mitme isiku süüdimõistmine ühes ning samas ja sel-
lejuures niisuguses süüteo, mille kordasaatmine

157) Ib., § 566.
158) Ib., § 657.

ühe süüdimõistetetu poolt kõrvaldab selle kordasaatmise võimaluse teise poolt;

2) süüdimõistmine süüteos, mis ei ole toimunud ja üldse kohtule varem mitte teada olnud uute asjaolude avastamine, mis tõendavad karistatu süütust või millest selgub, et kohtu vea tõttu on määratud raskem karistus kui seaduses on ette nähtud teo eest, mis karistatu tõeliselt korda saatnud;

3) nende tunnistuste valeks osutumine, millele kohtuotsus on rajatud;

4) kohtu poolt tõendatud kohtunikkude omakasu või muud isiklikud huvid selles asjas, mille uuen-¹⁵⁹⁾damise kohta on esitatud palve või ettekanne .

Riigikohtu kriminaalosalakond lahendab asja uuen-
duspalved kassatsioonikaebuste korras. Otsustades as-
ja uuendada, ta saadab selle tagasi kohtule alluvuse
järgi. Asja uuesti läbivaatav kohus arutab asja al-
gusest peale ja teeb uue otsuse, mille peale edasi-¹⁶⁰⁾
kaebus toimub üldkorras. .

159) Ib., § 658.

160) Ib., § 661-666. - Vt. supra, lk. 60.